

1. MANAGEMENTUL CLASEI DE ELEVI

1.1. Definiție. Necesitate

Managementul clasei de elevi este un domeniu de cercetare în științele educației care studiază perspectivele de abordare a clasei de elevi și structurile dimensionale ale acesteia, în scopul asigurării conduitelor corespunzătoare pentru desfășurarea procesului de predare-învățare-evaluare (Romiță Iucu – „Managementul clasei de elevi”, ed. Polirom, 2006).

Managementul clasei nu se confundă cu didactica specialității care te învață cum să predai o anumită disciplină de învățământ.

Cei mai mulți membri ai societății consideră că a fi profesor înseamnă „să știi carte, cât mai multă carate”. Dacă aprofundezi acest aspect, constăți că „a ști carte” este o condiție esențială pentru profesor, dar nu suficientă, deoarece profesorul este specialist în domeniu, dar și pedagog care stăpânește bine științele educației. Specialiștii în educație au demonstrat că în procesul învățării se crează o serie de relații între elevi, care pot influența pozitiv sau negativ învățarea.

Gilbert Leroy apreciază că mediul în care se dezvoltă copilul influențează evoluția acestuia, iar comportamentul său depinde în mare măsură de natura relațiilor cu partenerii (G. Leroy – „Dialogul în educație”, EDP, București, 1974).

În școală, mediul acesteia are influențe asupra dezvoltării elevilor, iar comportamentul lor rezultă în mare măsură calitatea relațiilor dintre elevii școlii și ai clasei.

În legătură cu rezultatele elevilor la nivelul clasei, J. Wittmer consideră că aceste relații determină evoluția atitudinilor, a conduitelor precum și calitatea cunoștințelor însușite (J. Wittmer - *Pour une revolution pedagogique*, PUF, Paris, 1978).

Rezultă din cele prezentate mai sus că în exercitarea profesiei didactice este necesar să cunoști și să orientezi relațiile dintre elevi în scopul asigurării candidaților pentru desfășurarea procesului de învățare și educare.

1.2. Rolurile managerului clasei

În procesul de formare, cadrul didactic este figura centrală pentru elevi. Această poziție nu se primește de undeva, ci se câștigă. Există profesori cu pregătire științifică și pedagogică incompletă, care nu sunt considerați ca elemente reprezentative pentru elevi.

Influența educativă exercitată de manager asupra clasei de elevi este determinată de modul în care acesta își îndeplinește rolurile manageriale. Acestea sunt:

➤ Planificarea

Profesorul planifică întreaga activitate de formare și educare a elevilor în funcție de idealul educațional prevăzut în Legea învățământului, de obiectivele urmărite și de particularitățile grupului clasei.

➤ Organizarea

Întreaga activitate a clasei de elevi este organizată de profesor, cu consultarea membrilor grupului și cu delegarea responsabilităților în rândul elevilor. Participarea la organizarea muncii a elevilor clasei conduce la o atitudine pozitivă a acestora față de obiectivele urmărite și îi motivează pentru îndeplinirea lor.

➤ Comunicarea

Comunicarea cu elevii este esențială. Ea trebuie înțeleasă ca proces ce se desfășoară de la profesor la elev, de la elev la profesor și între elevi. Relațiile dintre emițător și receptor sunt deschise, sincere, nestresante, pentru ca mesajul să fie bine perceput și liber acceptat. Calitatea comunicării influențează climatul din interiorul grupului, care, la rândul lui, influențează procesul învățării.

➤ **Conducerea**

În calitate de manager al clasei, profesorul conduce activitatea de formare și educare a elevilor. Durkheim folosește pentru denumirea acestei activități termenul de „dirijare” (Romiță Iucu – „Managementul clasei de elevi”, ed. Polirom, 2006), în sensul că profesorul este dirijor, dar orchestra care interpretează cântecul este clasa de elevi. Stilurile de conducere adoptate țin de profesor, dar și de particularitatea grupului.

➤ **Coordonarea**

Coordonarea activității clasei presupune asigurarea legăturilor dintre obiectivele clasei și cele ale membrilor grupului, coerența acestora și repartizarea sarcinilor în funcție de tipul de lucru, evitarea consumului inutil de timp sau a pierderilor.

➤ **Îndrumarea**

Profesorul este principalul îndrumător al elevilor în procesul învățării. Pentru aceasta, profesorul trebuie să-și cunoască bine elevii și să-i îndrume în funcție de problemele fiecăruia, deoarece îndrumările cu caracter general, „bune pentru toți”, sunt destul de rare. În funcție de îndrumările primite, elevul își formează comportamente care îl ajută sau nu să se integreze în activitatea de învățare.

➤ **Motivarea**

Unul din rolurile principale ale profesorului ca manager al clasei este motivarea elevilor pentru învățare, încât aceasta să nu fie doar o obligație, ci o dorință care vine din interiorul fiecăruia. În domeniul educației, insistă pe necesitatea manifestării unor comportamente nu doar pe aspectele coercitive.

➤ **Consilierea**

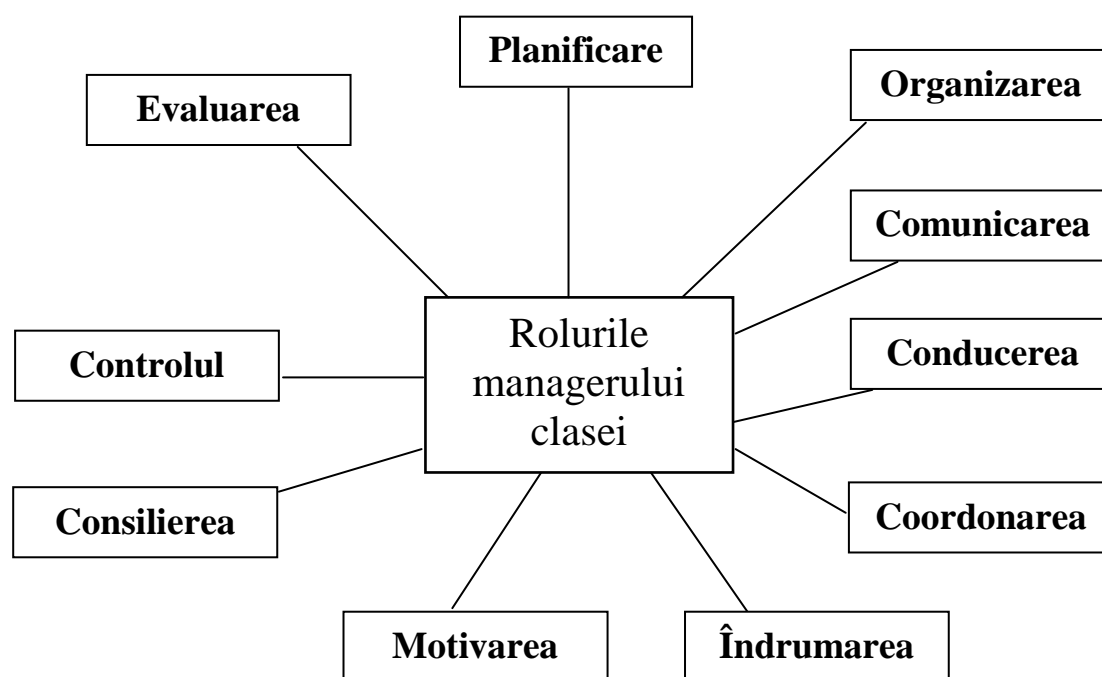
Consilierea elevilor se manifestă pe diferite planuri în afara celui care vizează învățarea. Astfel, profesorul este pregătit să ofere consiliere în domenii ca orientarea școlară și profesională, cunoașterea personală și a grupului, orientare centrală, aprecierea valorilor, a conduitelor etc.

➤ **Controlul**

Controlul este necesar în orice activitate și indiferent de vârsta și experiența celor controlați. Profesorul controlează dacă se îndeplinesc sarcinile didactice și cum se realizează ele, nivelurile de performanță la care se îndeplinesc obiectivele stabilite etc. Controlul urmărește să regleze activitatea din timpul desfășurării ei.

➤ **Evaluarea**

Evaluarea se realizează după parcurgerea unor etape mai mici sau mai mari și cu folosirea unor instrumente specifice. Evaluarea se desfășoară în trei etape distincte: măsurarea, analiza rezultatelor și măsuri ameliorative. Instrumentele de evaluare se construiesc în funcție de obiectivele urmărite. Dacă instrumentele de evaluare au fost întocmite și aplicate corect, avem informații clare, obținute pe baze științifice, care să stea la baza deciziilor cele mai potrivite privind dezvoltarea clasei de elevi.

În sistemul de învățământ, rolurile profesorului se exercită direct asupra elevilor. Între cei doi actori nu se interpune altceva. De asemenea, profesorul

trebuie să fie conștient că în educație rezultatele nu se pot recondiționa și că influența lui asupra elevilor este hotărâtoare.

2. COMPETENȚE MANAGERIALE

2.1. Competențe. Concept

Conceptul de competență este greu de definit, de aceea au apărut multe interpretări prin care se încearcă o apreciere de esență a termenului. Cu toate acestea, pe baza experienței obținute până acum și a studiilor efectuate se poate trage concluzia că educația este cea care influențează mai mult procesul de formare a competențelor. Angajarea pe posturi și dezvoltarea în carieră depind de mulțimea competențelor și de gradul exercitării lor, de aceea piața muncii ar trebui să facă distincție între competențe și incompetențe.

Specialiștii au demonstrat că omul se poate naște cu anumite competențe, dar ele se concretizează în procesul de educație. Crearea de competențe conduce la manifestarea de satisfacții, ceea ce transformă individul din cel izolat, fără obiective, într-un individ dinamic, activ, cu perspectivă, creativ.

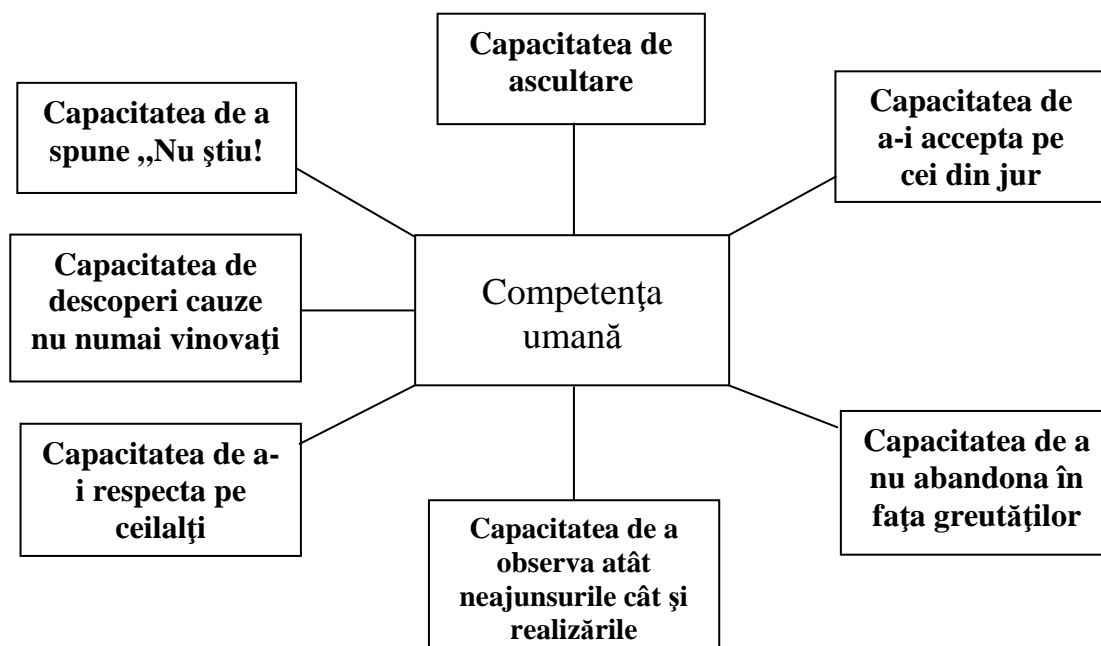
Competențele pot fi împărțite în competențe umane și competențe profesionale, dar și în competențe de bază, competențe pentru angajări, competențe antreprenoriale, competențe manageriale, competențe sociale etc.

2.2. Competență umană

În educație, ca și în alte domenii de activitate, se poate vorbi despre necesitatea competenței umane, exprimată prin capacitatea de a fi om. Omul este apreciat pentru valoarea și comportamentul său. Competența de a fi om se demonstrează printr-o serie de capacități, dintre care am selectat câteva, considerate necesare pentru cei care lucrează în domeniul educației:

- capacitatea de ascultare este necesară pentru profesorul manager de clasă; ea trebuie să se manifeste în relațiile cu elevii, părinți și colegi;

- capacitatea de a-i accepta pe cei din jur așa cum sunt. De multe ori ne lăudăm cu capacitatea de a-i accepta pe cei din jurul nostru, dar numai pe aceia care se încadrează în cerințele noastre;
- capacitatea de a ierta; nu înseamnă a trece cu vederea greșeli grave, ci presupune o atitudine care asigură depășirea unui moment mai greu;
- capacitatea de a nu abandona în fața greutăților. În cariera didactică este de mai multe ori copleșit de greutate. Dacă nu are capacitatea de a depăși, are de suferit activitatea didactică;
- capacitatea de a observa atât neajunsurile cât și realizările. Mai sunt profesori care nu observă la elevi, în special la cei care-i crează probleme, decât neajunsurile. Dacă vrei să-i recâștigi, trebuie să le observi și să le apreciezi realizările acestora, indiferent cât ar fi de lipsite de importanță;
- capacitatea de a respecta pe ceilalți. O primă considerație este aceea de a-i respecta așa cum sunt ei. În educație, ca și în alte domenii, nu poți fi respectat, dacă nu respecti. În momentul în care elevii vor simți că-i respecti, te vor respecta și ei. A respecta nu înseamnă a ierta orice abatere sau a te face să nu o observi;
- capacitatea de a descoperi cauze, nu numai vinovați. În relațiile cu elevii, atunci când izbucnesc conflicte, sunt pedepsiți presupuși vinovați dar conflictul reapare sau se transforma în cauză educațională, dacă nu se acționează asupra cauzelor. Rezolvarea cauzelor poate anula reparația aceluiași conflicte sau crize.
- capacitatea de a spune „Nu știu”. Există în cultura unora idee că a spune „nu știu” este o rușine așa că ei răspund la orice întrebare chiar dacă nu stăpânesc termenii, nu cunosc domeniul sau nu au un răspuns avizat.

2.3. Competențe manageriale necesare profesorului

Aceste competențe pot fi găsite în formulări diferite în multe lucrări. Ne oprim asupra acelor competențe care se regăsesc în majoritatea lucrărilor.

Competența de comunicare – este necesară managerului clasei; fără ea, profesorul nu poate relaționa cu elevii, iar actul învățării este viciat. Competența de comunicare se manifestă în:

- capacitatea de a selecta calea și mijloacele de comunicare adecvate în vederea eficientizării demersului managerial;
- capacitatea de a adapta căile și mijloacele de comunicare la situații variate;
- capacitatea de a soluționa situații conflictuale în urma investigării prin mediere și negociere, în vederea asigurării unui climat de încredere și responsabilitate în organizația școlară.

Un manager eficient are nevoie de competențe psihosociale care se demonstrează printr-o serie de acțiuni ca:

- valorizarea particularităților individuale și de grup ale elevilor în scopul, realizării unor relații deschise, nestresante în cadrul organizației;
- adaptarea unui comportament adecvat în raporturile cu elevii ca să-i motiveze să acționeze pentru realizarea obiectivelor organizației.

Managementul actual, de la orice nivel, impune existența competențelor de utilizare a tehnologiilor informaționale, care nu înseamnă doar capacitatea de mânăuire a calculatorului ci și o serie de alte calități, referitoare la:

- sintetizarea informațiilor pentru crearea unei baze de date utile actului managerial;
- valorificarea informațiilor din baza de date în vederea luării deciziilor în concordanță cu realitățile specifice mediului educațional;
- utilizarea tehnicilor și tehnologiilor informaționale pentru eficientizarea activității și asigurarea calității acesteia.

Întru-cât managerul clasei conduce un grup de elevi pentru a obține rezultate cu ei, el are nevoie de competențe de conducere și coordonare, pe care le demonstrează prin:

- proiectarea activităților pe termen scurt, mediu și lung pentru asigurarea coerenței activităților clasei;
- organizarea tuturor activităților desfășurate cu elevii în vederea realizării obiectivelor clasei;
- coordonarea grupului de elevi pentru obținerea rezultatelor scontate;
- gestionarea actului decizional prin asumarea răspunderii pentru obținerea de rezultate.

Activitatea managerială de la nivelul clasei presupune competențe de evaluare concretizate în:

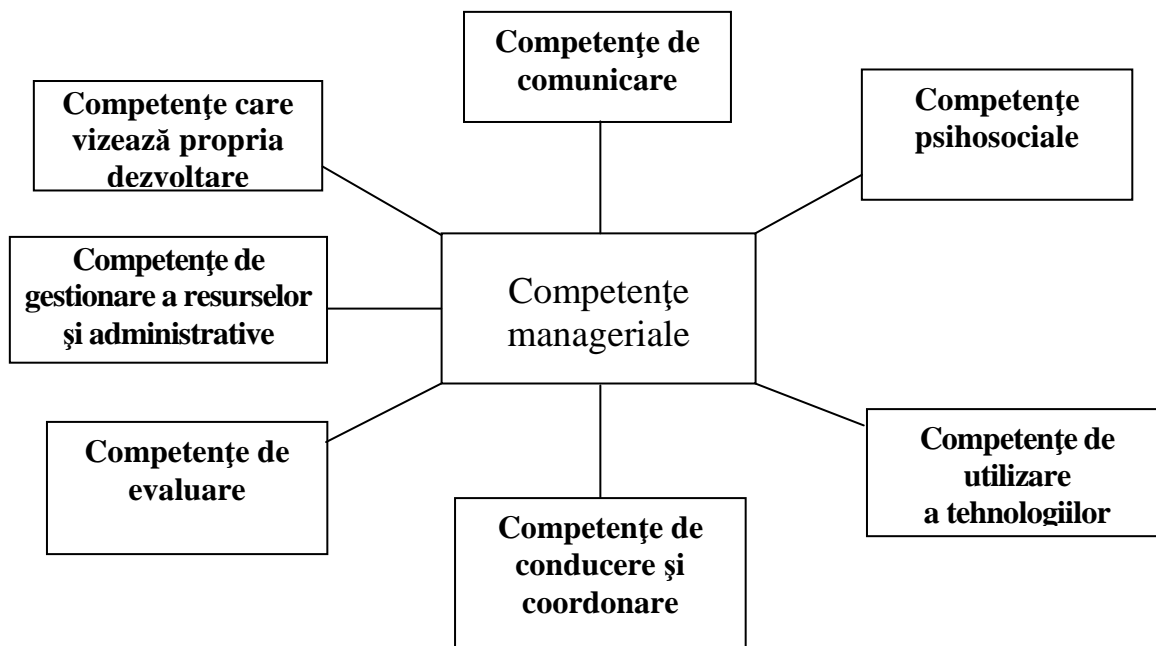
- stabilirea obiectivelor și criteriilor de evaluare cu respectarea principiilor managementului calității;

- utilizarea tehnicilor și instrumentelor de evaluare specifice educației;
- valorificarea rezultatelor evaluărilor în ameliorarea relațiilor cu elevii clasei.

Managerul clasei are în grijă și o parte din baza materială a școlii. În acest sens are nevoie de competențe de gestionare și administrare a resurselor materiale și financiare folosite pentru desfășurarea procesului de predare-învățare.

O altă categorie de competențe se manifestă în domeniul propriei dezvoltări profesionale prin:

- evaluarea obiectivă a calității propriei activități;
- selectarea propriului traseu de formare pentru dezvoltarea în carieră, în concordanță cu aspirațiile personale și cu specificul organizației.

2.4. Competențe manageriale

Competențele manageriale se reflectă într-o serie de comportamente ale managerului clasei de elevi, dintre care am selectat următoarele:

- obține rezultate prin alții asumându-și și responsabilități pentru rezultate;

Managerul clasei obține rezultate prin elevii săi, dar trebuie să fie mereu responsabil pentru aceste rezultate;

- ia decizii vizând finalitatea;

Ca manager de clasă, profesorul ia o serie de decizii, dar, de fiecare dată, trebuie să analizeze atent unde duc aceste decizii, la ce rezultate și cu ce efecte.

- delegă responsabilități elevilor; în clasă sunt o serie de responsabilități îndeplinite de elevi. Profesorul le încredințează celor care au capacitatea de a le îndeplini.

- are încredere în elevi;

Profesorul își cunoaște bine elevii, are încredere în potențialul lor și le arată acest lucru.

- apreciază elevii în funcție de rezultate; Acest comportament este deosebit de important. Orice abatere din partea profesorului duce la pierderea încrederii elevilor, de aici la vicierea rezultatelor de comunicare și la alte urmări.

- privește favorabil inițiativele elevilor;

Pentru a-i atrage către realizarea obiectivelor clasei, profesorul manifestă interes față de orice inițiativă a elevului, indiferent de importanța acestora. Rămâne importantă, în primul rând, dorința elevilor de a realiza obiectivele.

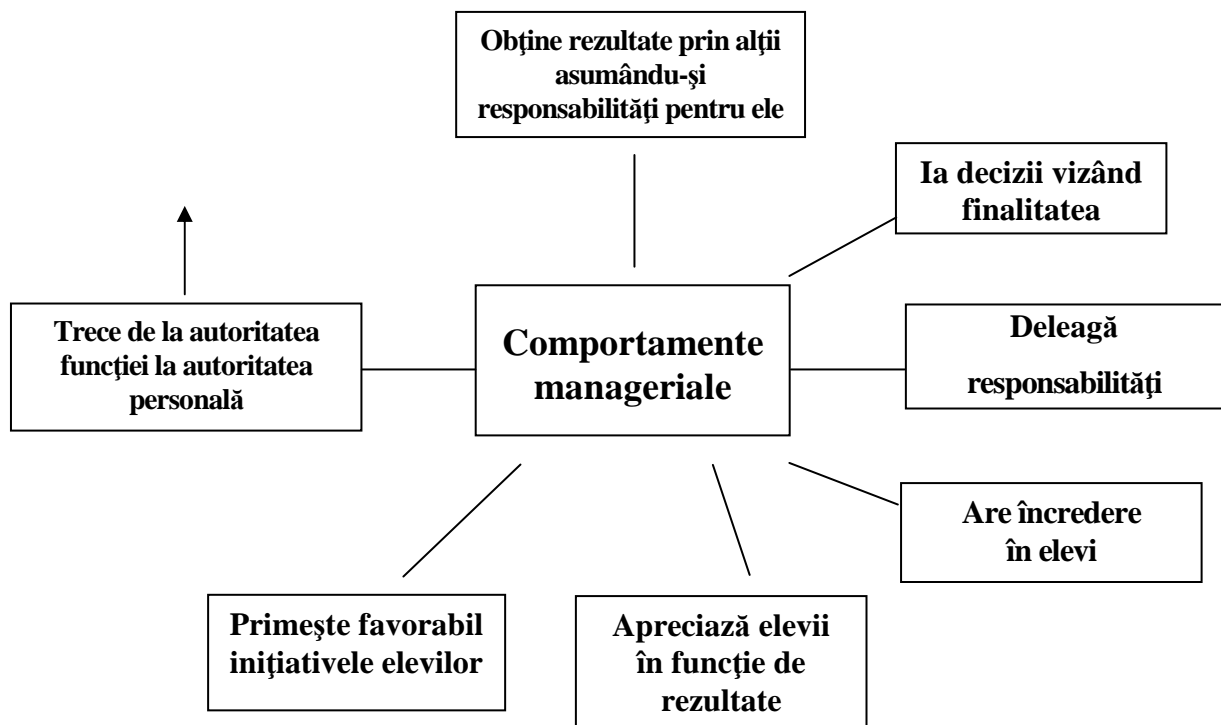
- trece de la autoritatea funcției la autoritatea personală; profesorul trebuie să fie mereu preocupat de trecerea de la autoritatea celui care ascultă și este stăpân pe catalog, la autoritatea ce derivă din calitățile personale: profesionalism, corectitudine, hotărâre, eficiență, larg în vedere etc. viața a demonstrat că cea de-a doua autoritate este temeinică, rezistă în timp.

- facilitează cooperarea între elevi;

Formarea deprinderilor de lucru în grup și în echipă e un obiectiv important în vederea pregătirii elevilor pentru viață.

- este preocupat dacă se îndeplinesc sarcinile didactice, dar și cum se îndeplinesc ele;

Numai controlul cantitativ cu privire la îndeplinirea sarcinilor didactice este insuficient. Profesorul este mereu preocupat și de nivelul calitativ la care ele se realizează.

3. CLASA DE ELEVI

3.1. Definiție

Elevii cu care lucrează managerul fac parte dintr-un grup care se numește clasa de elevi. Analizată din punct de vedere psihosociologic, clasa în care se formează elevii este „un grup social unde, ca urmare a interrelațiilor ce se stabilesc între membrii săi, apare și se manifestă o realitate socială cu consecințe multiple asupra desfășurării procesului instructiv-educativ”. (Ion Nicolae –

Microsociologia colectivului de elevi, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974).

Pentru desfășurarea procesului de educație, elevii sunt organizați pe criterii de vârstă, în funcție de repartizarea geografică a populației.

Clasa de elevi poate fi abordată din punct de vedere didactic și psihosocial.

Din punct de vedere didactic clasa este un cadru în care se produce învățare, se formează priceperi și deprinderi, competențe în diferite domenii, care asigură tânărului integrarea cu succes în activitatea socială.

Din perspectivă psihosocială, clasa „nu constituie un domeniu static, ci un câmp dinamic în care se desfășoară jocul unor forțe multiple: atracție, respingere, afirmare de sine, ascensiune, retragere, suspiciune, pretenții, stimă. Clasa este un grup care are propria taină. Fiecare clasă reprezintă o organizare dinamică și o structură specifică...” (Kriekomans W. *La Pedagogie generale*, PUF, Paris, 1989).

3.2 Caracteristici ale clasei de elevi

Grupurile, clasa au următoarele caracteristici care le pot particulariza:

- coeziunea;

În funcție de modul în care este condusă, în clasa de elevi se pot realiza (Din Iucu B. Romiță – *Managementul clasei de elevi*, Editura Polirom, Iași, 2006) legături pozitive între membrii săi care să influențeze învățarea, precum și raporturi antagonice care frânează procesul învățării. Managerul este cel care poate asigura coeziunea grupului pentru crearea atmosferei potrivite de asimilare a informației și de formare de priceperi și deprinderi.

- autonomia sau dependența;

Elevul se formează cu sprijinul profesorului, dar nu trebuie să rămână dependent de el și după încheierea procesului de formare. El continuă învățarea cu forțe proprii, dacă a fost format să devină autonom.

Clasele de elevi se deosebesc între ele prin gradul mai mic sau mai mare de autonomie de care pot dispune.;

Conformismul sau nonconformismul membrilor;

În funcție de felul în care managerul clasei explică normele oficiale explicite, membrii grupului le acceptă sau nu. Dacă managerul insistă numai pe caracterul restrictiv, fără a pune accent pe necesitatea respectării normelor, ele nu vor fi acceptate de o parte a membrilor grupului. Același lucru se întâmplă și cu normele specifice grupului, dacă ele nu sunt bine explicate. Lipsa de echitate în acest domeniu duce la formarea de clase întregi nonconformiste.

- permeabilitatea sau impermeabilitatea ;

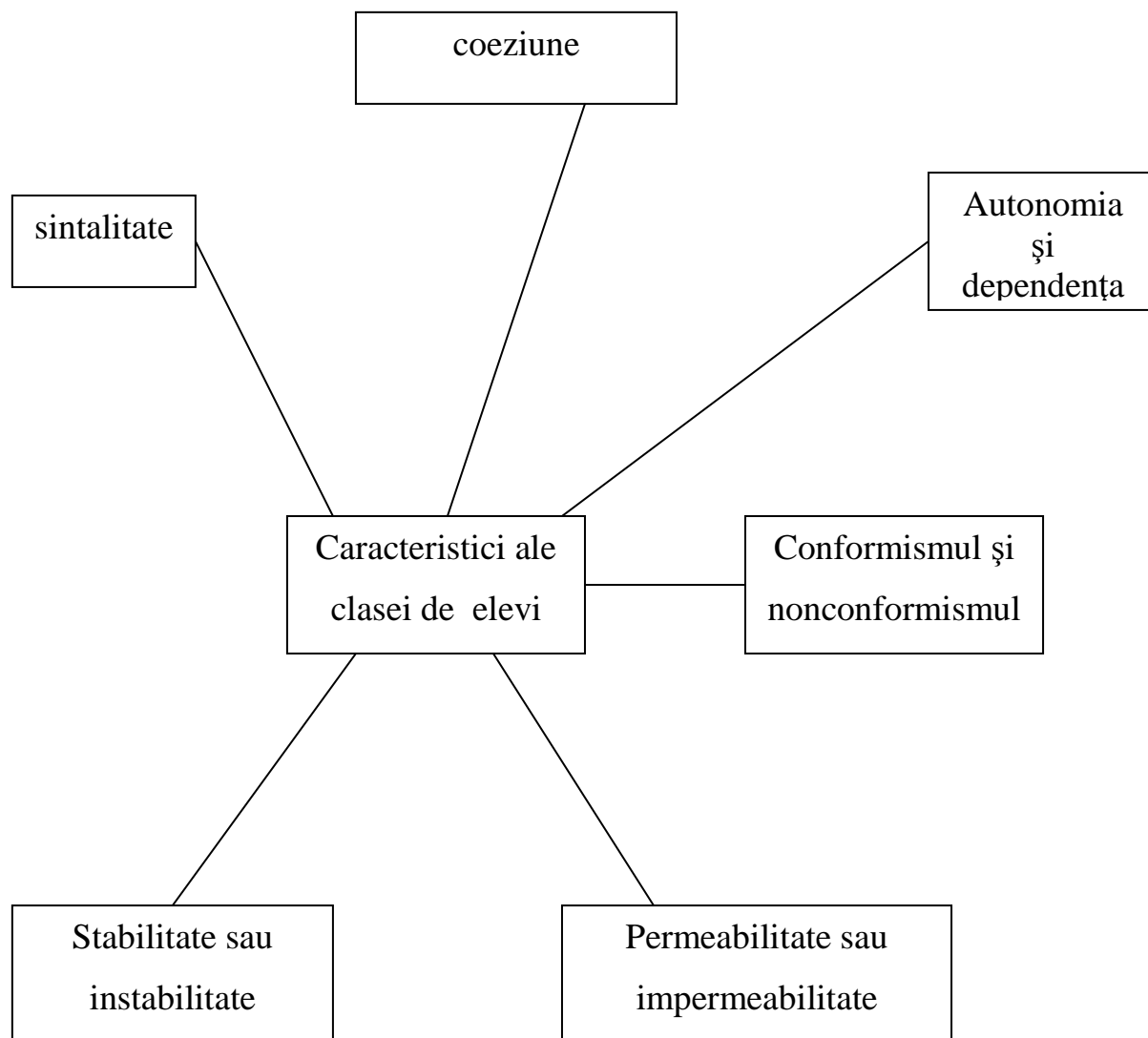
Aducerea unui membru nou în cadrul grupului nu se tratează cu superficialitate. Momentul trebuie bine pregătit de manager. Altfel, noul membru se va integra greu sau va fi mereu izolat;

- stabilitatea sau instabilitatea grupului;

Clasele de elevi se „sudează” greu. Dacă organizarea deja acceptată se schimbă des, clasa nu mai e un grup în care se dezvoltă relații; ea se împarte pe grupulețe cu obiective și cu atitudini față de învățare diferite. O asemenea clasă nu poate fi coordonată.

- sintalitatea/personalitatea grupului;

Un grup stabil în care se creează relații trainice devine, cu timpul, un grup cu personalitate.

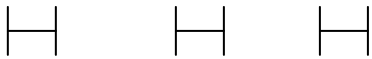
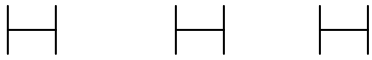
4. STRUCTURILE DIMENSIONALE ALE CLASEI DE ELEVI

După cum am văzut din definiție, managementul clasei se ocupă și cu structurile dimensionale ale acesteia. Procesul didactic fiind un proces managerial este determinat de aceste structuri.

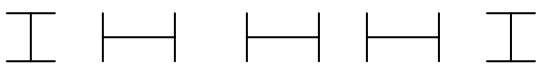
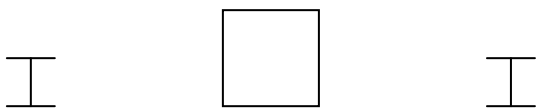
4.1. Dimensiunea ergonomică

Dimensiunea ergonomică urmărește: dispunerea mobilierului în sala de clasă, asigurarea vizibilității și amenajarea sălii de clasă.

Dispunerea mobilierului în sala de clasă nu s-a schimbat prea mult de-a lungul timpului. Se cunoaște o aranjare a mobilierului pe 2-3 rânduri de bănci, având în față catedra.

Acest mod de organizare este potrivit pentru lecțiile în care predomină expunerea cadrului didactic, în care strategii educaționale sunt centrate în special pe profesor. Apariția mobilierului de o persoană creează condiții pentru alte tipuri de dispunere a mobilierului . Se cunoaște așezarea în formă de „U” care oferă o interrelaționare profesor-elev mai bună.

Totuși, o astfel de aranjare a mobilierului pe o perioadă îndelungată poate crea probleme elevilor care se uită spre tablă dintr-o parte. Ea poate fi folosită pe o perioadă mai scurtă.

O altă așezare este în semicerc. În această formă elevii sunt mai aproape de profesor și privesc tabla și materialele din față.

Pentru activitatea pe grupe, se folosește dispunerea mobilierului sub formă de cercuri

Vizibilitatea este o cerință a igienei școlare. Lumina naturală trebuie să vină din partea stângă a clasei, iar cea artificială trebuie să acopere toată suprafața clasei fără să lase părți neluminate sau luminate insuficient.

În legătură cu amenajarea sălii de clasă s-au emis multe păreri, dar fără a avea de fiecare dată susținere științifică, legată de igiena învățării. Amenajarea sălii trebuie să pornească de la faptul că într-o sală de clasă supraîncărcată cu materiale elevul care depune efort intelectual obosește repede. De asemenea, avem în vedere ca în sala de clasă să existe o culoare dominantă caldă, atrăgătoare, care nu agită, nu obosește privirea.

Amenajarea sălii de clasă determină și personalitatea grupului de clasă.

4.2. Dimensiunea psihologică

Cunoașterea acestei dimensiuni structurale asigură respectarea particularităților psihologice ale elevilor. Având în vedere aceste particularități, putem stabili capacitatea de muncă a elevilor cu care lucrăm, care înseamnă: „potențialul energetic și funcțional, fizic și psihic, de care trebuie să dispună elevul pentru desfășurarea la nivel optim de intensitate, ritm și eficiență a unei activități educaționale date. (din *Managementul clasei de elevi* – Romiță Iucu). Aceeași sursă menționează că principalele componente ale capacității de muncă a elevilor sunt:

- capacitatea de muncă nominală sau resursele organismului care susțin potențialul maxim de efort fizic și intelectual;
- capacitatea funcțională de muncă sau efortul intelectual depus efectiv de elev în activitatea școlară;
- capacitatea de muncă disponibilă, care reprezintă diferența dintre capacitatea nominală și cea funcțională;
- capacitatea de muncă auxiliară sau de rezervă de care elevul poate dispune în activitățile extraclasă și extrașcolare

4.3 Dimensiunea socială

Specialiștii asociază clasa de elevi cu un grup social, având în vedere caracteristicile acestora. Caracteristicile clasei ca grup social sunt:

- dimensiunea clasei sau numărul de elevi din care se compune;
- interacțiunile care se creează între membrii grupului clasă;
- scopurile comune ale grupului clasă;
- structura grupului (legăturile dintre membrii grupului în plan interpersonal, cât și ierarhia internă a grupului;
- compoziția și organizarea (omogenitatea sau eterogenitatea).

4.4. Dimensiunea normativă

În baza grupului clasă stau o serie de norme care-i asigură funcționalitatea. Normele sunt ansambluri de reguli care ordonează desfășurarea unei activități (prof. Emil Păun)

În clasa de elevi remarcăm două tipuri de norme:

- explicite (cunoscute, clar exprimate);
- implicite, care se formează în cadrul grupului.

4.5. Dimensiunea operațională

Profesorul este preocupat ca normele implicite, constituite în cadrul grupului, să nu intre în contradicție cu normele explicite. Acest aspect poate conduce la două tipuri de atitudini ale elevilor:

- pentru școală; nu sunt în dezacord cu „valorile fundamentale ale școlii”;
- antișcoală; atitudine nonconformistă, deviantă.

Pentru evitarea atitudinilor din a doua categorie se pun în valoare competențele manageriale ale profesorului, astfel încât normele explicite și cele implicite să devină operaționale.

4.6. Dimensiunea inovatoare

În procesele de educație schimbarea sau inovarea se manifestă des. Important este în ce scop se realizează și cum motivezi elevii să o accepte. Spre

deosebire de alte domenii de activitate, inovarea în educație trebuie astfel implementată încât să ducă la progres. Inovările produse pe elevi, care nu au reușită asigurată duc la stagnări, întârzieri în dezvoltarea acestora.

5. RELAȚII ȘI INTERACȚIUNI ÎN CLASA DE ELEVI

5.1 Relații și interacțiuni

Profesorul Mielu Zlate definește relațiile interpersonale ca „legături psihologice conștiente și directe între oameni”. Același autor precizează și condițiile de realizare a relațiilor interpersonale:

- participă întregul sistem de personalitate al indivizilor pentru obținerea reciprocității (caracterul psihologic);
- în actul respectiv se implică persoana conștientă de sine și de celălalt (caracterul conștient);
- necesitatea unui minim contact perceptiv între parteneri (caracterul direct).

În clasă, elevii îndeplinesc sarcini comune, care contribuie la formarea unor relații de interdependență între ei, pentru realizarea obiectivelor comune. Trăind în comun o parte importantă din etapa activă a unei zile, între elevi se creează și relații afective, precum și tensiuni sau conflicte.

Procesul de adaptare la viața școlară formează la elevi competența socială sau capacitatea de a surprinde logica socială din clasă (Romiță Iucu, 2006).

Începuturile competenței sociale se observă din familie, dacă ea oferă condițiile necesare și se consolidează în activitatea desfășurată în clasă sau în afara ei.

5.2. Tipuri de relații interpersonale în clasa de elevi

Între elevii unei clase se creează următoarele tipuri de relații interpersonale:

- relații de cunoaștere reciprocă;

Elevii simt nevoia să cunoască alți copii; încep cu colegul de bancă sau cu cel de pe strada lui și continuă cu ceilalți în funcție de anumite interese. Cei care

nu simt o asemenea necesitate sunt retrași, comunică greu și cu profesorul. De asemenea, mulți elevi simt nevoia de a transmite celorlalți informații despre ei. Asemenea cerințe trebuie încurajate de profesor pentru că va comunica mai ușor și mai deschis cu clasa.

- relații de intercomunicare;

Mulți copii simt nevoia să comunice cu cei din jur. Pentru aceasta trebuie învățați ceea ce să comunice, în primul rând și apoi încurajați să comunice altora ceea ce știu și să ceară informații care-i interesează;

- relații socio-afective;

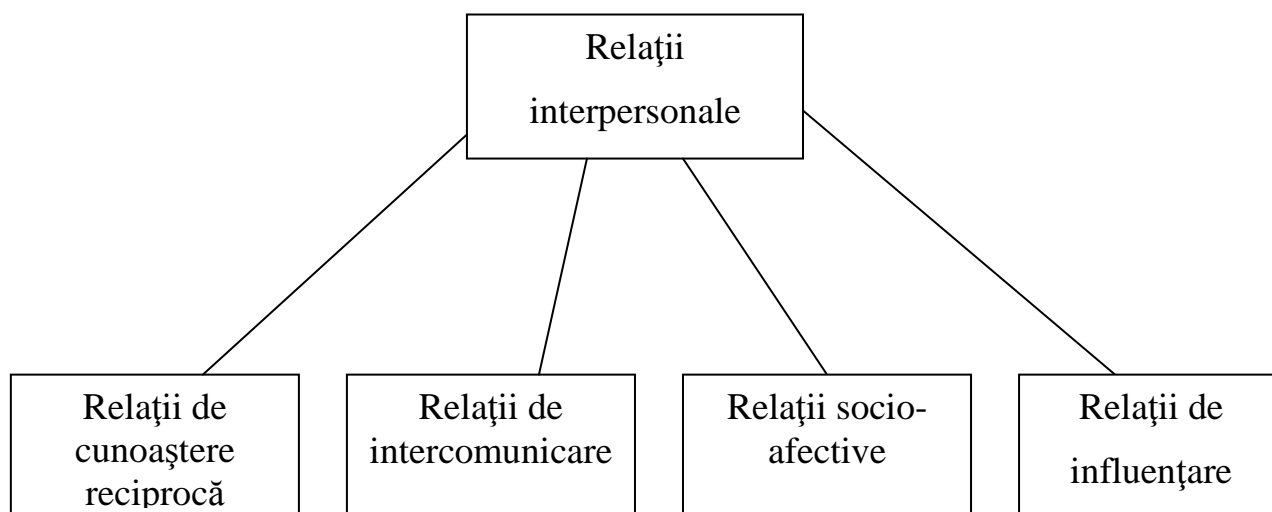
Între elevi se formează relații de simpatie, de antipatie, de apropiere, de respingere etc. Se pune întrebarea: Este important pentru profesor ce tipuri de relații socio-afective se creează între elevii clasei? Răspunsul este: E foarte important, pentru că într-o clasă în care sunt relații de antipatie, chiar dușmănie între elevi, procesul de predare-învățare are de suferit.

Aceste tipuri de relații formează la elevi emoții și sentimente. Unii pot veni din mediul familial cu anumite emoții și sentimente care-i împing către respingerea celor din jur. Cu mai multe situații de acest fel nu mai putem vorbi de coeziunea clasei.

- relații de influențare;

Relațiile și interacțiunile care se dezvoltă în clasă imprimă elevilor o serie de valori și norme care-i influențează în procesul de formare. Aceste influențe sunt de cele mai multe ori, fără voia indivizilor, dar îi pot schimba în bine sau în rău.

Influențele exercitate de unii elevi asupra altora se cer studiate cu atenție de profesor și orientate cu tact spre aspectele pozitive. Deviațiile de comportament ale unor elevi determinate de relațiile de influențare din cadrul grupului asupra cărora se intervine cu brutalitate duc la serioase crize, care se rezolvă cu multă greutate.

6. SITUAȚII DE CRIZĂ EDUCAȚIONALĂ

6.1. Definiție. Caracteristici. Atitudini favorizante.

Profesorul Romiță Iucu definește criza educațională ca: „un eveniment sau un complex de evenimente inopinate și neașteptate, generatoare de pericole pentru climatul ori siguranța clasei de elevi sau a organizației școlare.

Același autor stabilește și unele caracteristici ale crizei:

- izbucnește instantaneu, fără avertizare;
- începe prin afectarea sistemului informațional;
- îngreunează comunicarea;
- creează stare de confuzie;
- instalează un climat de insecuritate, de panică;
- nu se aseamănă cu alt eveniment din clasă sau școală și nu se aseamănă între ele.

Un profesor cu insuficientă pregătire managerială neglijează aceste caracteristici fiind preocupat numai de procesul de predare-învățare, și poate ajunge în fața unor situații de criză care viciază climatul clasei de elevi.

Crizele educaționale apar din cauza următoarelor atitudini:

- intervenții stângace sau nonintervenții;
- recunoașterea crizei în momentele limită, deși semnale au fost și înainte;

- intervenții tardive;
- acțiuni lipsite de fermitate și consecvență;
- analiza superficială a situației de criză;
- neîncrederea în forțele proprii pentru a acționa asupra crizei;
- încercarea de rezolvare a tuturor situațiilor de criză de către managerul școlii;

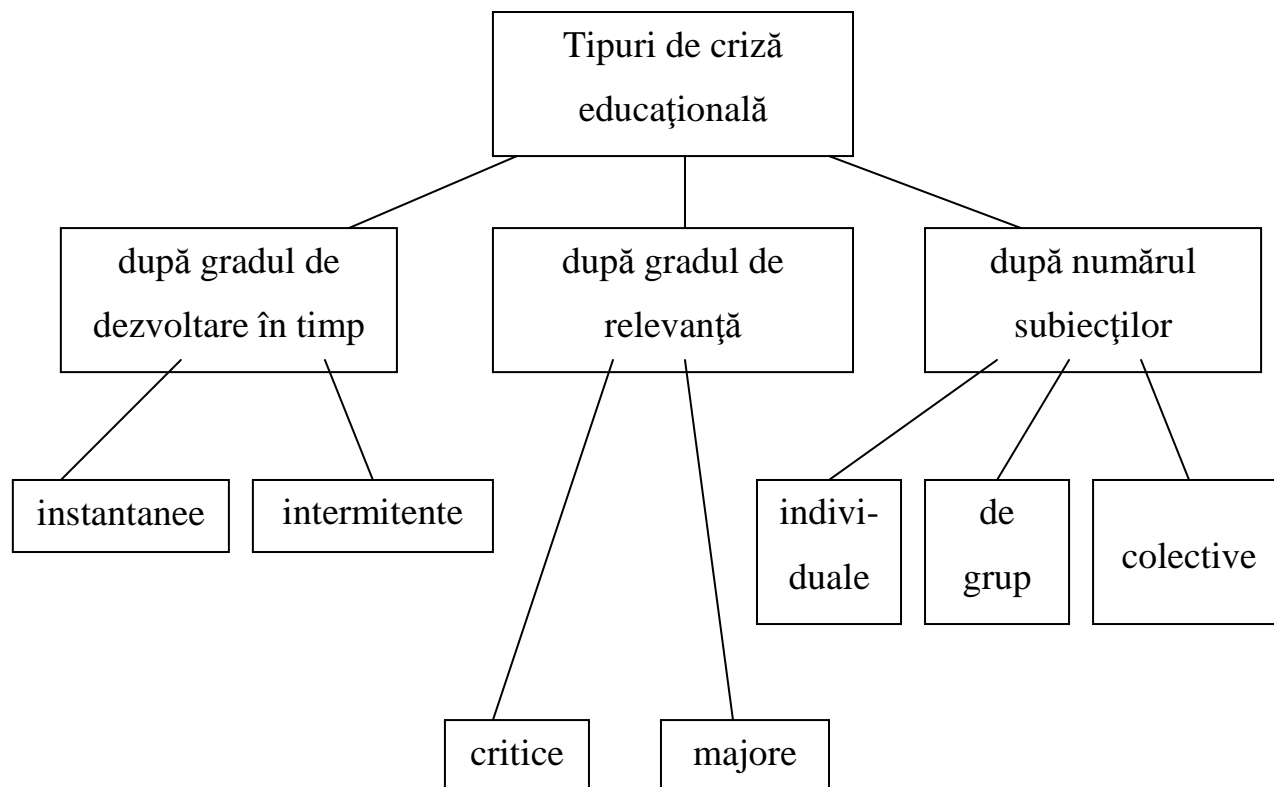
6.2. Tipuri de criză educațională

Lucrarea „Managementul clasei de elevi” a profesorului Romiță Iucu menționează următoarele tipuri de criză:

- după gradul de dezvoltare în timp:
 - instantanee – apar rapid; profesorul nu poate fi prezent;
 - intermitente – apar, se rezolvă superficial și reapar;

- după gradul de relevanță:
 - critice – care conduc la modificarea structurii organizației în care apar;
 - majore – influențează puternic organizația, dar se poate reorganiza;

- după numărul subiecților implicați:
 - individuale;
 - de grup;
 - colective

În interiorul clasei de elevi, pot apărea crize:

- între elevi, determinate de: certuri, bătăi, consum de droguri, influențe ale celor cu comportament deviant, furturi etc;
- între profesori și elevi, determinate de: evaluări incorecte, solicitări peste prevederile programelor școlare, atitudini jignitoare etc;
- între profesori și părinți; determinate de denigrări, mituiri, aprecieri incorecte referitoare la elevi, suprasolicitarea elevilor etc.;
- între clase de elevi, determinate de: folosirea incorectă a laboratoarelor și cabinetelor, a aparaturii, imperfecțiunii în desfășurarea unor concursuri între clase etc.;

6.3. Gestionarea situațiilor de criză educațională

În gestionarea situațiilor de criză, sunt trei momente/etape importante:

- analiza situației de criză;

La început se analizează cum s-a desfășurat situația de criză și ce urmări a avut.

- descoperirea cauzelor care au determinat criza;

Este momentul cel mai important. O criză unde nu s-a acționat asupra cauzelor reapare la intensitate mai mare.

- decizia;

În această etapă se stabilesc măsurile pentru înlăturarea cauzelor crizei și pentru evitarea altora.

